

4. Prvo znamenje u Kani Galilejskoj (2,1-12)

Kana je mjesto »prvog znamenja« (2,11): ona poput njihajućih vrata ujedno i zatvara početnu objavu (1,19-51), ali i otvara sljedeći pododsjek koji završava u 4,54 ponovno u Kani, gdje se govori da je ozdravljenje sina kraljeva službenika bilo »drugo znamenje što ga učini Isus po povratku iz Judeje u Galileju«.

U ovoj zgodi Evanđelje nam predstavlja zajednički doživljaj Isusa i njegovih tek stečenih učenika. Oni će sada početi promatrati *gdje prebiva* Isus: u obilnom daru dobrog vina iskusit će radost i ljubav i vidjet će *njegovu slavu*. Sada će iskusiti početak onoga što je Isus u 1,50s najavio kao *veće stvari*.

2,1: *Treći dan...*

Ovo je zapravo sedmi dan prvog tjedna u koji Ivan smještava prve događaje u 1,19-2,11. Naime, vremenska oznaka *sutradan* dolazi tri puta (1,29.35.43) i tako radnju dijeli na četiri dana:

1. dan (1,19-28) – svjedočanstvo Ivana Krstitelja pred Židovima;
2. dan (1,29-34) – *sutradan* Isus dolazi Krstitelju i on ga naziva Jaganjcem;
3. dan (1,35-42) – *sutradan* Andrija i drugi učenik kreću za Isusom;
4. dan (1,43-41) – *sutradan* Isus poziva Filipa koji ide k Natanaelu;
7. dan (2,1-11) – *treći dan* nakon navedena četiri događa se znamenje u Kani.

Uvodni prvi tjedan aludira na prvi tjedan u Knjizi postanka, tj. na tjedan stvaranja (Post 1,1-2,5). Sedmog dan stvaranja bila je subota, dan Božjeg počinka. U Stvaranju sedmog dana Bog se povukao od ovozemaljskog djelovanja, a kod Iv Bog „izlazi iz sedmog dana“, iz njegovog obilja i otvara, pruža ga čovjeku!

2,3: *Vina nemaju!*

Marijino pažljivo oko primjećuje problem koji se pojavio. Upoznaje Isusa s neugodnom situacijom u kojoj se našla prijateljska obitelj. Očito je da vjeruje u Isusovu čudesnu intervenciju koja jedina može spasiti situaciju. Njezine riječi nisu direktna molba. Ona upoznaje Isusa sa potrebom mladenaca, ali poštuje njegovu slobodu.

2,4: *Ženo, što ja imam s tobom?*

Ovim pitanjem Izraelci su običavali izražavati odbijanje (2Sam 16,10; 19,23; 2 Kr 3,13) ili naznačiti distancu (1Kr 17,18; Mk 1,24; 5,7; Lk 4,34). Isus ne odbija učiniti čudo, čini ga, ali ne zato jer je na to prisiljen, bilo majčinom intervencijom bilo nevoljom mladenaca, nego zato jer je to u skladu sa voljom nebeskog Oca koja u potpunosti određuje njegovo djelovanje. Poradi te

raspoloživosti tražio je od svojih učenika da zauzmu distancu od svojih roditelja (usp. Mk 1,16,20) kao što u više navrata čini i on (Lk 2,49; Mk 3,31-35).

Još nije došao moj čas! Izraz *čas* od temeljnog je značenja za Evandjelje po Ivanu. On ponekad označava čas ili sat u običnom kronološkom smislu, a češće se odnosi na vrijeme konačnog, eshatološkog spasenja koje započinje Isusovim mesijanskim djelovanjem (usp. 4,21.23; 5,25.28).

U svojoj punini termin *čas* za evandelistu Ivana označava Isusovu smrt na križu i njegovo uzvišenje u slavi (7,30; 8,20; 12,33.27; 13,1; 17,1). Tada će biti *dovršeno* Isusovo spasiteljsko djelo (19,30). Stoga je čitavo Isusovo mesijansko poslanje, koje započinje sa znamenjem u Kani, usmjereno je prema tom času.

Imajući na umu specifično značenje termina *čas*, u Isusovim riječima upućenim njegovoj majci uočavamo napetost: *čas* je već nastupio čim se Isus pojavio među ljudima (usp. 4,23; 5,25: *sada je!*) – stoga se u određenom smislu može reći da Isus već u Kani *objavljuje svoju slavu*, tj. otkriva tajnu svoje osobe (usp. Iv 2,11). S druge strane, *čas još nije došao* (7,30; 8,20) u smislu punine *dovršenja* Isusovog djela i njegove pune proslave.

Stoga Isusove riječi *Ženo, što ja imam s tobom? Još nije došao moj čas!* možemo shvatiti kao intervenciju kojom on uspostavlja određenu distancu i daje upozorenje: ono što će se sada dogoditi svakako ima veze s *časom* jer označava početak Isusovog hoda prema **ispunjenju časa** (19,30). No, *dovršenje* i *proslava* će se dogoditi u skladu s Očevom voljom i ne mogu se biti plod Marijine molbe.

2,5: Što god vam rekne, učinite.

Marija ima povjerenja u svoga sina. Činjenica da ona njegove riječi nije shvatila kao uvredu, govori da one to nisu ni bile. Poštuje razlikovanje ovoga što će se sada dogoditi u Kani od *časa* kad će njegovo djelo biti *dovršeno* u punini. Njezina nenadmašna veličina jest upravo u neslomljivom predanju Isusu. Ustrajnost kojom uvažava postavljene uvjete te i druge potiče da poslušaju Isusa dovodi do toga da on uvažava njezinu molbu.

Vina nemaju i učinite sve što vam kaže jedine su Marijine riječi u čitavome Ivanovom evandjelju. Za razliku od učenika koji trebaju vidjeti znamenje da bi povjerovali (usp. 2,11), Marija prije čudesnoga događaja s pouzdanjem čeka Isusovu riječ i upućuje druge da je drže.

2,7: Napunite posude vodom!

Šest kamenih posuda služilo je za obredno pranje ruku prije obroka. Jedna mjera iznosi oko 40 litara tako da su posude sadržavale između 480 i 720l. Čak ako je bilo i puno ljudi na svadbi, količina vode za obredno pranje je prevelika.

Isus upućuje slugama dvije precizne naredbe i oni ih izvršavaju. Židovske posude pune se vodom koja, čim je zagrabljena, postaje vino. Novo vino je stvoreno u starim posudama. Simbolički ovo označava da se novost koju Isus donosi događa u židovskom ambijentu.

2,10: *Ti si čuvao dobro vino sve do sada.*

Prema riječima ravnatelja, običaj je bio činiti suprotno od onoga što se dogodilo u Kani: najprije se pilo dobro vino, a kad je ono ponestajalo onda se prelazilo na lošije, što i nije neki problem jer su ljudi tada već bili toliko „veseli“ tako da ih nije zabrinjavao pad kvalitete vina.

Evandelistova namjera, međutim, nije govoriti o običajima stola, već naglasiti novost onoga što se dogodilo i izvrsnu kvalitetu čudesnog vina. Za razliku od drugih svadbi, u Kani se kasnije pojavilo izvrsno vino koje, prema riječima ravnatelja stola, nitko nije očekivao.

Riječi *Ti si čuvao dobro vino sve do sada* ravnatelj stola uputio je zaručniku misleći da je to vino on pripremio. Evandelist Ivan namjerno ostavlja ove riječi jer odgovaraju njegovom stilu govora na više razina. Čitatelj zna da je taj „zaručnik“ zapravo Isus. No, da ni ravnateljev zaključak nije pogrešan nego da evandelist namjerno vodi u tom smjeru, potvrdit će Krstitelj kada u 3,29 bude za Isusa rekao da je *zaručnik* a njegovo poslanje jest njegova svadba sa njegovim narodom.

2,11: *Učini Isus prvo znamenje u Kani Galilejskoj...*

Dok evandelisti Matej, Marko i Luka za *čudo* upotrebljavaju grčke izraze *dynamis*, snaga, moć ili *teras*, čudo, Ivan s izrazitom ustrajnošću upotrebljava izraz *semeion*, znamenje. Kao što je u SZ-u ovaj izraz označavao događaj koji nije nužno bio čudesan a čini ga Božji poslanik da bi mu se priznalo da poslan od Boga, tako i kod Ivana znamenje ima objaviteljsku ulogu. Čineći pojedino *znamenje*, Isus zahvaća u zemaljske stvarnosti i vraća im njihovu prvotnu svrhu, dobrotu i životnost i time se objavljuje kao Riječ-Logos u kojem svako biće ima temelj svog postojanja (1,3).

Govoreći o *prvom* znamenju Evandelje koristi grčku riječ *arhe* koja označava da se radi o primarnom, temeljnom znamenju. Kao takvo ima programatski karakter za njegovo cjelokupno djelovanje. U SZ-u znak mesijanskog vremena, kad će se konačno ispuniti Božja obećanja, jest obilje vina (Post 49,10-12; Am 9,13; Pnz 32,12-14; Iz 25,6). Isus svojom moću od vode stvara obilje vina vrhunske kvalitete. Zaključak je logičan: s Isusom započinje ostvarenje mesijanskih obećanja.

Sluge su zahvaćale iz posuda i stoga su direktni svjedoci da je došlo do transformacije, pretvaranja vode u vino. Ono sada ide prema punini značenja koje je imalo tijekom SZ-a, gdje je također donosilo pravu radost i veselje, zdravlje i okrepu (usp. Ps 104). Ovdje označava početak konačne, eshatološke gozbu gdje razlog veselja neće biti vino već zajedništvo s Bogom. U Kani, malom mjestu daleko od centra religioznog života – čiji predstavnici se nisu pokazali otvorenima za Božji pohod – sinulo je svjetlo Božje prisutnosti.

Pretvorbom vode u vino, nastavlja se tema transformacije. Pri susretu prvih učenika s Isusom, vidjeli smo da Isus mijenjajući ime *Kefi* u *Petar*, najavio unutarnju transformaciju onih koji krenu za njim.

Zahvaljujući novom vinu, učenici vidješe njegovu Slavu i *povjeroša u njega*. Transformirano vino vodi transformaciji učenika. I jedna i druga transformacija upućuje na onostranost iz koje dolazi Isus. Time se on očituje s jedne strane kao Riječ, Logos u kojem vino/voda ima izvor svog postojanja i postoji samo u skladu s njegovom voljom (1,3), a s druge strane kao onaj koji čovjeka želi povesti u jedinstvo s Ocem – *da svi budu jedno* (17,21), što nužno zahtijeva transformaciju čovjeka.

Povjeroša u njega njegovu učenicima. Ovdje nalazimo proces koji smo sreli već u Prologu: Isusova objava, Svjetlo koje prosvjetljuje biva prihvaćeno od strane učenika i kao posljedica rađa se vjera.

Grčki prijedlog *eis* obično označava dinamičnost međusobnih odnosa (usp. 1,18): učenici ne samo da prihvaćaju objavu i vjeruju, već s Isusom ulaze u odnos karakteriziran povjerenjem, prihvaćanjem osobe u koju se vjeruje.

Činjenica da se u tekstu spominje *čas*, Isus objavljuje *slavu* a učenici prijavljuju uz njega – elementi su koji konstituiraju ovaj tekst najavom objave koja će se razviti u konačnom *času* – Isusovoj smrti (usp. 12,32). Čudo u Kani i u tom smislu je najava, znak koji upućuje na otkrivanje punog značenja Isusovog identiteta: na križu će Isus slaviti svadbu sa čovječanstvom. Stoga znamenje u Kani predstavlja početak ispunjenja obećanja koje je Isus dao Natanaelu o *višim stvarima* koje će vidjeti njegovi učenici (1,50s).

Zahvaljujući umješnosti Ivana evanđelista, izvještaj o znamenju u Kani može se čitati na više razina. Drevna crkvena tradicija počela je čudo u Kani shvaćati kao sakramentalno znamenje. Sv. Irenej kaže da vino simbolizira euharistiju. Naime dva termina spomenuta u Iv 2,1-12 usko su povezana s euharistijom: *vino* kao mesijanski dar i Isusov *čas* kad će Isus prolići svoju krv za otkupljenje grijeha. U euharistiji vino postaje otkupiteljska krv Sina Božjega.

Svadba koja je ostala bez vina oslikava dramu Izabranog naroda, ali i dramu svakog čovjeka na ovom svijetu. Gdje su ljubav, radost i život za koje smo stvoreni i bez koje naš život postaje siv i tmuran? Evanđelist odgovara ovim odlomkom: u Isusu, Riječi koja je postala tijelom, svatko može iskusiti vino u izobilju.

Nije stoga slučajno da je u ovu zgodu Ivan utkao motiv crkvene sinergije jer Crkva je ona koja pomaže čovjeku doći u dodir s novinom i radošću koju donosi Isus. Svi oko njega stavljaju se u pokret predvođeni Marijom koja pomaže uspostavi kontakta između Isusa i ljudi, surađuju s njim na realizaciji velikog projekta; svatko ima svoju vlastitu ulogu i doprinosi uspostavljanju harmonije koja ocrtava model eklezijalne zajednice okupljene oko Isusa. Pošto ravnatelj stola ne zna odakle dolazi to novo vino i sluti da ga je pripremio zaručnik, ali

znaju sluge proizlazi da Isus ostaje nepoznat liderima a poznat slugama-onima koji aktivno surađuju s Isusom.

U povratku, evanđeoski tekst nas pita da li smo našli svoje mjesto oko Isusa, živimo li sudjelujući u njegovom *času* koji uvire u *slavu*?